

ELÄMÄLLE SIIVET

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA

Kinnula Pihtipudas Viitasaari

20.3..2013

SISÄLLYS

1.	ALKUSANAT	3
2.	LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN NYKYTILA	5
3.	LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN HAASTEITA	17
4.	LASTENSUOJELUN TARVE JA RESURSSIT VUONNA 2012.....	21
5.	LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN PALVELUT.....	23
5.1.	Kasvua ja kehitystä edistävät palvelut	24
5.2.	Kasvua ja kehitystä tukevat ja turvaavat palvelut.....	28
5.3.	Kasvua ja kehitystä korjaavat palvelut.....	30
6.	SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI.....	30
7.	TOIMENPIDE-EHDOTUKSET VALTUUSTOKAUDELLE 2013 - 2016.....	32
7.1.	Turvallinen kasvuympäristö.....	32
7.2.	Lasten ja nuorten osallistuminen ja osallisuuden lisääminen.....	33
7.3.	Vanhemmuuden tukeminen	34
	LIITTEET.....	35
	LÄHDELUETTELO.....	36

1. ALKUSANAT

Vuonna 2008 voimaan tullut lastensuojelulaki (L417/2007,12 §) velvoitti kunnat laatimaan lastensuojelusuunnitelman. Suunnitelma on lakisääteinen väline ohjata, johtaa ja kehittää lasten ja nuorten hyvinvointityötä kunnissa. Viitasaaren kaupungin sekä Pihtiputaan ja Kinnulan kuntien yhdessä laatima ELÄMÄLLE SIIVET – Lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelma valmistui 3.6.2009.

Lastensuojelu on LSL 12 § mukaan käsitetty laajasti koskemaan kaikkia hallintokuntia sekä lapsia ja nuoria koskevia. Tämän suunnitelman laatimista onkin ohjannut näkemys siitä, että lasten, nuorten ja perheiden parissa tehtävän työn painopistettä on siirrettävä ennaltaehkäisevän työn suuntaan, korjaavaa työtä unohtamatta. Ongelmien ennaltaehkäiseminen on paitsi inhimillisempää, myös taloudellisesti järkevää pitkällä aikavälillä tarkasteltuna. Painopisteen siirtäminen vaatii alkuvaiheessa taloudellisten – ja henkilöstöressurssien lisäämistä.

Myös toimenpide-ehdotukset on laadittu tarkastellen tätä kokonaisuutta. Hyvinvointisuunnitelman painopisteenä on kehittää hallintokuntien rajat ylittäen peruspalveluja ja varhaista tukea niin, että lasten ja nuorten hyvinvointi lisääntyy ja erityisesti kodin ulkopuolelle tehtävien sijoitusten tarve vähenee.

Suunnitelman tehtävänä on edistää lasten perustuslaillisia ja kansainvälisten sopimusten mukaisia oikeuksia sekä omalta osaltaan toimeenpanna kansallisia ohjelmia. Suunnitelma koskee koko kuntaa ja sen kaikkia toimialoja. Vastuu lasten hyvinvoinnista on yhteinen. Kunta vastaa siitä, että ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi – ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Kunnan keskeiset tehtävät voidaan jakaa kolmeen ryhmään

- ❖ Kunnassa asuvien lasten kasvuolojen kehittäminen ja ongelmien vähentäminen ja ehkäiseminen
- ❖ Lasten vanhempien ja lasten kasvatuksesta huolehtivien muiden kasvattajien tukeminen sekä ehkäisevä lastensuojelu
- ❖ Lapsi – ja perhekohtaisen lastensuojelun järjestäminen

Suunnitelma sisältää tiedot:

- ❖ lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta
- ❖ lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
- ❖ lastensuojelun tarpeesta kunnassa
- ❖ lastensuojeluun varattavista voimavaroista
- ❖ lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä
- ❖ yhteistyön järjestämisestä viranomaisten sekä lapsille/ nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä
- ❖ suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Valtuustokaudelle 2009 – 2012 asetettiin kolme keskeistä toimenpidekokonaisuutta – turvallinen kasvuympäristö, lasten ja nuorten osallistumisen ja osallisuuden lisääminen – joilla ajateltiin edistettävän lasten ja nuorten hyvinvointia kaikissa kolmessa kunnassa. Keskeisenä ajatuksena oli, että ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä lisätään.

Valtuustokaudella 2009 – 2012 tehtiinkin monia positiivisia toimenpiteitä. Pihtiputaan kunnan ja Viitasaaren kaupungin peruskouluihin on saatu koulukuraattorit. Viitasaarella on pienen huolen perhetyöntekijä koulujen käytössä. Kaikissa kolmessa kunnassa on perhetyön asemaa vahvistettu. Pihtiputaan kunta palkkasi oman kiertävän erityislastentarhanopettajan vuoden 2011 alusta. Wiitaunionissa otettiin valtuustokauden aikana käyttöön Kasvatuskumppanuus ideologia. Molempien kuntien koko varhaiskasvatushenkilöstö on koulutettu Kasvatuskumppanuuteen.

Näkemyks ennaltaehkäisevän työn merkityksestä on vahvistunut. Lasten ja nuorten osallisuuden ja osallistumisen lisääminen on otettu huomioon mm. palkkaamalla koulukuraattorit, etsivä nuorisotyöntekijä nuoria varten sekä kuulemalla nuorisovaltuustoja. Liikenneturvallisuuden parantamiseen on kiinnitetty huomiota. Pihtiputaalla Asematien turvallisuuden parantaminen ja Ruukintien kevyenliikenteen väylän rakentaminen ovat toimenpidelistalla. Tarkastelujaksolla myös sisäilmaongelmat ovat vähentyneet. Pihtiputaalle on valmistumassa uusi Putaanvirran koulu ja Viitasaarella Haapaniemen koulukeskus on jo valmistunut.

Eheytetty koulupäivä on toteutunut Wiitaunionissa soveltuvien osin. Lapsille ja nuorille on suunnattu kerhotoimintaa heti koulun jälkeen.

Eheytetty koulupäivä tarkoittaa lapsen ja nuoren kannalta koulupäivän uudelleen organisointia (Pulkkinen & Launonen 2005). Ajatuksena on tarjota opetuksen lisäksi laadukasta vapaa-ajantoimintaa, jossa yhdistyvät lepo, virkistys ja harrastuksissa kehittyminen.

Toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista. Tavoitteena on, että koulutilat ovat oppilaiden käytössä klo 7-17 ja lapsi tai nuori osallistuu toimintaan oman ja perheensä tarpeen mukaan.

Eheytetty koulupäivä yhdistää kunnan eri toimialat, kansalaisjärjestöt, lasten ja nuorten kulttuurikasvatusta tekevät yrittäjät ym. moniammatilliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Eheytetyn koulupäivän myötä kaikkien toimen – ja viranhaltijoiden työ lasten ja nuorten hyväksi tehostuu ja kolmannen sektorin työ lasten ja nuorten hyväksi mahdollistuu paremmin. Näin toimien lasten ja nuorten turvattomuus vähentyy ja kaikki lapset pääsevät paremmin osallisiksi ohjatusta toiminnasta.

Tarkastelujaksolla jäi kuitenkin tavoitteita saavuttamatta. Kinnulassa ei ole edelleenkään koulukuraattoria eikä Wiitaunionissa toimintaterapeuttia huolimatta siitä, että tarvetta niille olisi. Wiitaunionissa toimintaterapiaa on hankittu ostopalveluna. Koulukiusaaminen ei ole vähentynyt riittävästi.

Suunnitelman tiedot on tarkistettava vähintään kerran neljässä vuodessa. Valtuustokaudelle 2009 - 2012 kuntien valtuustot jättivät nimeämättä seurantaryhmän, mikä on ollut selkeä puute. Lastensuojelulain 12 §:n mukaan suunnitelma on liitettävä osaksi kunnan muuta suunnittelua, kuten kuntalain mukaista toiminta- ja taloussuunnittelua. Suunnitelma on otettava huomioon kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelman kytkeminen talousarviokäsittelyyn ja taloussuunnitteluun on perusteltua senkin vuoksi, että tätä kautta kaupungin – ja kunnanhallitukset ja - valtuustot saavat tietoa niistä toimenpiteistä ja tarpeista, joita sekä ehkäisevässä että lapsi- ja perhekohtaisessa lastensuojelussa on. Suunnitelman avulla voidaan myös varata määrärahoja tai kohdentaa niitä kunnassa erityisille painopistealueille.

Tässä tarkistetussa suunnitelmassa on päivitetty tilastotiedot ja eri yhteistyötahojen näkemykset omilta toimialoiltaan.

2. LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN NYKYTILA

Hyvinvointi voidaan määritellä hyvin laajasti ja moniulotteisesti, eikä siltikään aukottomasti. Hyvinvoinnin perustana voidaan nähdä työ, toimeentulo, terveys, toimintakykyisyys, turvallisuus, asuin- ja elinympäristön viihtyisyys sekä vahva sosiaalinen verkosto. Hyvinvointia ei voi eriyttää vallitsevasta yhteiskunnasta, vaan hyvinvointia voidaan etsiä ja tarkastella kaikkien ympärillä näkyvien ja tapahtuvien asioiden kautta.

Onnellisuutta lapsille ja nuorille tuottavat arjen pienet asiat. Yleisimmät onnea tuottavat asiat ovat läheiset ihmiset, lemmikit ja muut eläimet, mielekäs tekeminen, tärkeät tavarat ja esineet sekä tavallinen, hyvä elämä. Surua tuottavat eniten läheisten menetykset ja koulukiusaaminen. Jos lasten hyvinvoinnista halutaan pitää huolta, on muistettava pitää huolta myös heidän vanhemmistaan, heidän jaksamisestaan ja henkisestä hyvinvoinnistaan.

Yhteiskunnallisella tasolla on noussut esiin pahoinvoinnin ehkäisemisen merkitys. Varsinkin lasten vapaa-ajan käyttö on noussut keskusteluun. Viime vuosina toimijat – Mannerheimin lastensuojeluliitto, 4 H – järjestö, urheiluseurat ja muut yhdistykset – ja järjestöt - tekevät tälläkin hetkellä merkittävää työtä lasten ja nuorten parissa. Jokainen lapsi kaipaa sosiaalisia kontakteja ja toimintaa. Esimerkiksi liikunnan on todettu ehkäisevän syrjäytymistä ja parantavan henkistä hyvinvointia.. Lasten ja nuorten hyvinvointia suojaavina tekijöinä nähdään erityisesti ennaltaehkäisevän työn merkitys.

Väestö

Paikkakunta	Väkiluku 31.12.2012	0-6 vuotta 31.12.2012, % väestöstä	7-17 vuotta 31.12.2012, % väestöstä
Kinnula	1767	7,2	13,16
Pihtipudas	4442	7,4	13,26
Viitasaari	6962	5,1	11,38

Lapsiperheiden elinolot 2012

Paikkakunta	Lapsiperheet, % perheistä	Yksinhuoltaja- perheet, % lapsiperheistä	Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä	Lasten pieni- tuloisuusaste	Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsi asuntokunnista
Kinnula	31,6	13,4	7,4	33,5	43,2
Pihtipudas	35,6	20,7	8,5	25,2	41,3
Viitasaari	31,8	17,4	10,2	17,6	32,0

Väkiluku on laskenut marraskuusta 2008 vuoden 2012 loppuun mennessä Kinnulassa 4,2 %, Pihtiputaalla 5,4 % ja Viitasaarella 5,3 %. Samalla tarkastelujaksolla alle 18-vuotiaiden määrä on hiukan laskenut.

Ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien määrä on hiukan laskenut vuodesta 2007 vuoden 2011 loppuun mennessä kaikissa kolmessa kunnassa, eniten Pihtiputaalla ja Kinnulassa. Samalla tarkastelujaksolla yksinhuoltajaperheiden osuus on kasvanut Pihtiputaalla ja Kinnulassa, mutta vähentynyt Viitasaarella.

Kaikissa kolmessa kunnassa lasten pienituloisuusaste on korkea. Taloudellinen eriarvoisuus tuntuu lasten arjessa. Lapsiperheiden väliset taloudelliset erot välittyvät suoraan lasten arkeen ja osaksi nykylapsuutta. Taloudellinen eriarvoisuus on läsnä lasten arjessa erityisesti erilaisina kuluttamisen ja kulutusmahdollisuuksien eroina. Lapset tunnistavat taloudellista eriarvoisuutta selkeimmin ulkoisten tunnusmerkkien, kuten pukeutumisen, perusteella. Myös lapsen omistamien tavaroiden määrä ja niiden merkit, ikä ja mallit huomataan.

Kuluttaminen on osa lasten arkea, ja siihen sisältyy tiettyjä odotuksia, joista lapset ovat tietoisia ja joista poikkeamisen he saattavat kokea haastavana. Taloudellinen samanarvoisuus voi olla ystävyyden mahdollistava tekijä, kun taas taloudellinen eriarvoisuus voi pahimmillaan johtaa syrjimiseen, ryhmästä ulos sulkemiseen ja kiusaamiseen.

Kiusaamisen kohteeksi voi lasten kuvausten perusteella joutua niin ”rikas” kuin ”köyhäkin” lapsi, mutta yleisesti ottaen lasten kokemusmaailmassa kiusatuksi joutuminen koskee nimenomaan niitä lapsia, joiden taloudelliset resurssit ovat selvästi muita heikommät.

Lasten hyvinvointiin vaikuttaa merkittäväällä tavalla se, minkälaisena muut samanikäiset lapset hänet näkevät. Lapsilla, joilla on hyvät taloudelliset resurssit, on kuitenkin enemmän vaihtoehtoja: hänen on helppo saada kaveriseuraa, koska hän on materiaalistien resurssiensa takia kiinnostava ja hän voi säädellä muiden suhtautumista itseensä muuttamalla tarvittaessa käytöstään olemalla esimerkiksi vähemmän itsekäs ja huomioimalla muut. Heikoista taloudellisista oloista tulevan lapsen mahdollisuudet muuttaa muiden hänestä muodostamaa kuvaa ovat vähäisemmät.

Toimeentulotukea saaneita kotitalouksia oli vuonna 2012 Kinnulassa 63, Pihtiputaalla 185 ja Viitasaarella 322.

Joulukuun 2012 lopussa alle 25- vuotiaiden osuus kaikista työttömistä työnhakijoista oli Kinnulassa 12 %, Pihtiputaalla 8 % ja Viitasaarella 12,2 %. Tilannetta helpottanee jatkossa nuorten yhteiskuntatakuu, joka astui voimaan vuoden 2013 alussa. Jokaiselle alle 25-vuotiaalle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle on tarjottava työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta.

Rikollisuus

15–17-vuotiaiden tekemät rikokset	PIHTIPUDAS			VIITASAARI		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Omaisuusrikokset	5	3	9	9	7	25
Henkeen ja vereen kohdistuneet rikokset	0	0	1	4	0	3
Seksuaalirikokset	0	0	0	0	0	0
Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaista ja yleistä järjestystä vastaan	1	0	0	2	1	4
Rikokset rikoslain 42, 43 ja 44 lukuja vastaan	0	0	0	0	0	0
Liikennerikokset	2	5	5	3	15	9
Muut rikoslakia vastaan tehdyt rikokset	0	0	0	1	0	3
Huumausainerikokset	0	0	1	0	0	4
Rikoslakirikokset yhteensä	8	8	16	19	23	48

Perheväkivaltauokitus, kpl

KUNTA	2009	2010	2011
Kinnula			1
Pihtipudas	2	2	4
Viitasaari	-	3	9

Päivähoito

Pihtiputaalla ja Viitasaarella kaikki päivähoitopaikkaa tarvitsevat lapset saavat päivähoitopaikan. Päivähoitoa toteutetaan perhepäivähoidossa hoitajan tai lasten kotona, ryhmäperhepäivähoitona ja päiväkotihoidona. Kummassakin kunnassa toimii vuoro hoitoa tarjoava ryhmäperhe - päivähoitoyksikkö, jonka avulla voidaan vastata vuorotyötä tekevien vanhempien tarpeisiin.

Esioppilaille on keskustan alueella järjestetty aamu- ja iltapäiväkerho toimintaa sekä Pihtiputaalla että Viitasaarella. Pihtiputaalla esioppilaille järjestetään aamu – ja iltapäiväkerho pääsääntöisesti Putaanvirran koulussa ja Viitasaarella Haapaniemen koulussa.

Keväällä 2012 päivähoidossa oli Pihtiputaalla noin 145 ja Viitasaarella noin 157 lasta. Päivähoidon henkilökunta on koulutettua ja pysyvää. Lapsiryhmien koot ovat lainmukaisia ja päiväkotiryhmien tilat ovat suositusten mukaisia. Molemmissa kunnissa on oma kiertävä erityislastentarhanopettaja, joka palvelee kaikkia varhaiskasvatuksen yksiköitä.

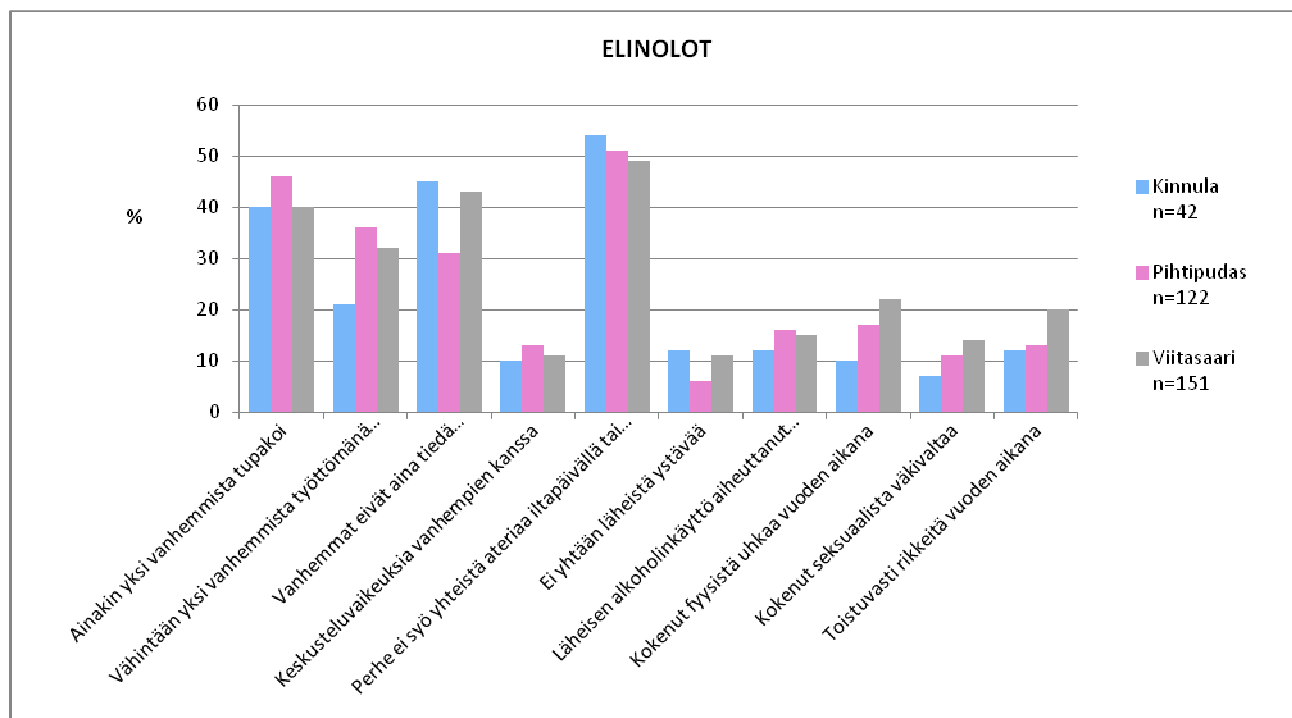
Kinnulassa päivähoito toteutetaan ryhmäperhepäivähoitona. Kinnulan kunta ei tarjoa perhepäivähoitoa hoitajan kotona.

Koulunkäynti

Lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelman pohjaksi tarvitaan kuntakohtaista tietoa sekä nykyhetkestä että menneestä kehityksestä. Näin voidaan parhaalla mahdollisella tavalla ennakoida tulevia haasteita ja tehdä niitä koskevia päätöksiä. Kouluterveyskyselyn indikaattorit ovat yksi merkittävä tapa kerätä kuntakohtaista tietoa päätöksenteon pohjaksi.

Nuoren hyvinvointiin ja opiskelun sujumiseen vaikuttavat keskeisesti kokemus elämänhallinnasta, omien voimien ja kykyjen riittävydestä sekä sosiaalisesta tuesta. Opiskelukykyä tukevat hyvät voimavarat, turvallinen ja terveellinen opiskeluympäristö, opiskelutaidot sekä riittävä opetus- ja ohjaustoiminta.

Nuoren omilla voimavaroilla tarkoitetaan hänen persoonallisuuttaan, itsetuntemustaan, elämäntilannettaan, perhe – ja ystävyys-suhteitaan, terveydentilaansa sekä terveyteen vaikuttavia käyttäytymistottumuksiaan. Opiskelu-ympäristöllä puolestaan tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista oppimis-ympäristöä. Fyysinen opiskelu-ympäristö koostuu erilaisista oppimis-ympäristöistä ja fyysisistä opiskeluolosuhteista, opintojen järjestämisestä, opetusvälineistä sekä välituntiympäristöistä ja taukotiloista. Psyykkinen ja sosiaalinen ympäristö sisältää koulukokemuksien ja nuorten välisen ja keskinäisen vuorovaikutuksen sekä opiskeluympäristöön. Vertaistuellalla on huomattava merkitys opintojen sujumiseen. Opiskelukyvyn taustalla vaikuttavat myös sosioekonomiset, kulttuuriset ja ympäristön olosuhteet.

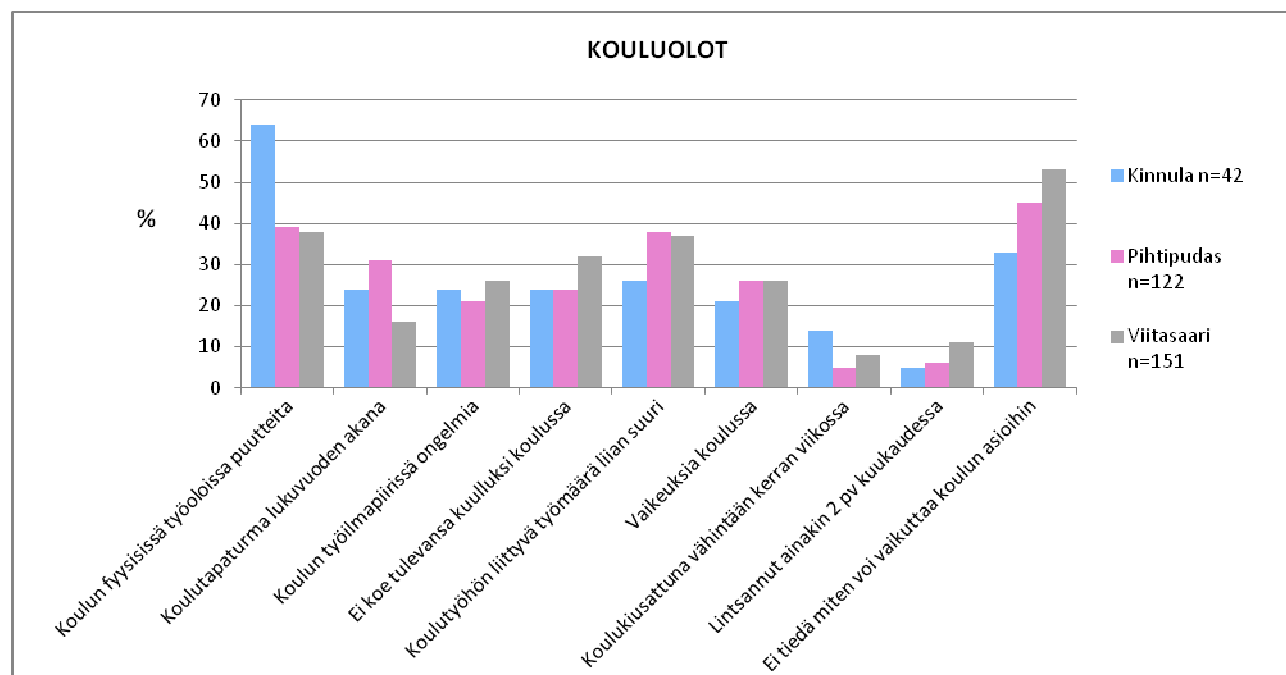

Kinnulan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden kokemuksen mukaan vanhemmat olivat entistä harvemmin tietoisia nuorten viikonloppuiltojen viettopaikoista ja perheiden yhteiset ateriat iltaisin vähenivät vuoteen 2009 mennessä. Vanhempien työttömyys väheni. Muiden indikaattoreiden osalta ei ollut merkittäviä muutoksia vuoteen 2009 verrattuna.

Pihtiputaan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden kokemuksen mukaan fyysisen uhan kokeminen ja vanhempien työttömyys vähentyi vuoteen 2009 verrattuna. Vanhemmat olivat entistä useammin tietoisia nuorten viikonloppuiltojen viettopaikoista. Läheisten alkoholinkäytön aiheuttamat ongelmat lisääntyivät. Muiden indikaattoreiden osalta ei ollut merkittäviä muutoksia vuoteen 2009 verrattuna.

Viitasaaren peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden kokemuksen mukaan vanhempien tupakointi, vanhempien työttömyys, läheisten alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat ja fyysisen uhan kokeminen yleistyivät vuoteen 2009 verrattuna. Vanhempien työttömyys väheni ja läheiset ystävyyssuhteet lisääntyivät. Muiden indikaattoreiden osalta ei ollut merkittäviä muutoksia vuoteen 2009 verrattuna.

Kouluolot

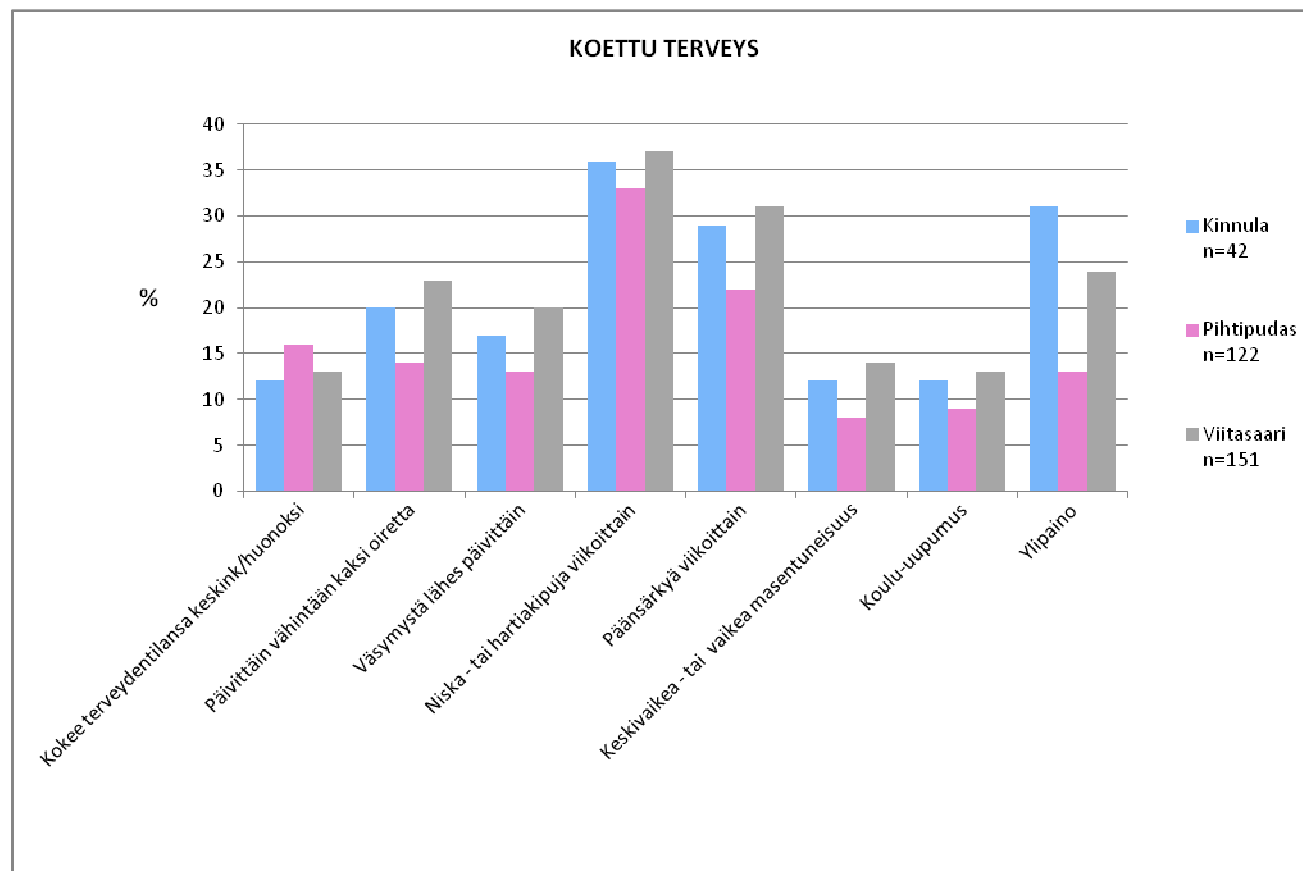

Kinnulan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden kokemusten mukaan puutteet koulun fyysisissä työoloissa ja koulutapaturmat lisääntyivät vuoteen 2009 verrattuna. Opiskeluun liittyvät vaikeudet vähentyivät. Muilta osin ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Pihtiputaan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden kokemusten mukaan puutteet koulun fyysisissä työoloissa lisääntyivät samoin kuin koulutapaturmat vuoteen 2009 verrattuna. Ongelmat koulun työilmapiirissä vähentyivät samoin kuin opiskeluun liittyvät vaikeudet ja koulukiusaaminen. Koulun työmäärän kokeminen liian suureksi yleistyi ja myös epätietoisuus siitä, miten koulun asioihin voisi vaikuttaa. Kuulluksi tulemisen ja lintsaamisen osalta ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Viitasaaren peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat kokivat koulun fyysisissä työoloissa vähemmän puutteita kuin vuonna 2009. Ongelmat koulun työilmapiirissä lisääntyivät. Toisaalta kuitenkin oppilaat kokevat tulevaisuutta kuulluksi paremmin kuin vuonna 2009 ja opiskeluun liittyvät vaikeudet vähentyivät. Toistuva lintsaaminen lisääntyi samoin kuin oppilaiden epätietoisuus siitä, miten koulun asioihin voisi vaikuttaa. Koulutapaturmien ja koulukiusaamisen kohteeksi joutumisesta ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Koettu terveys

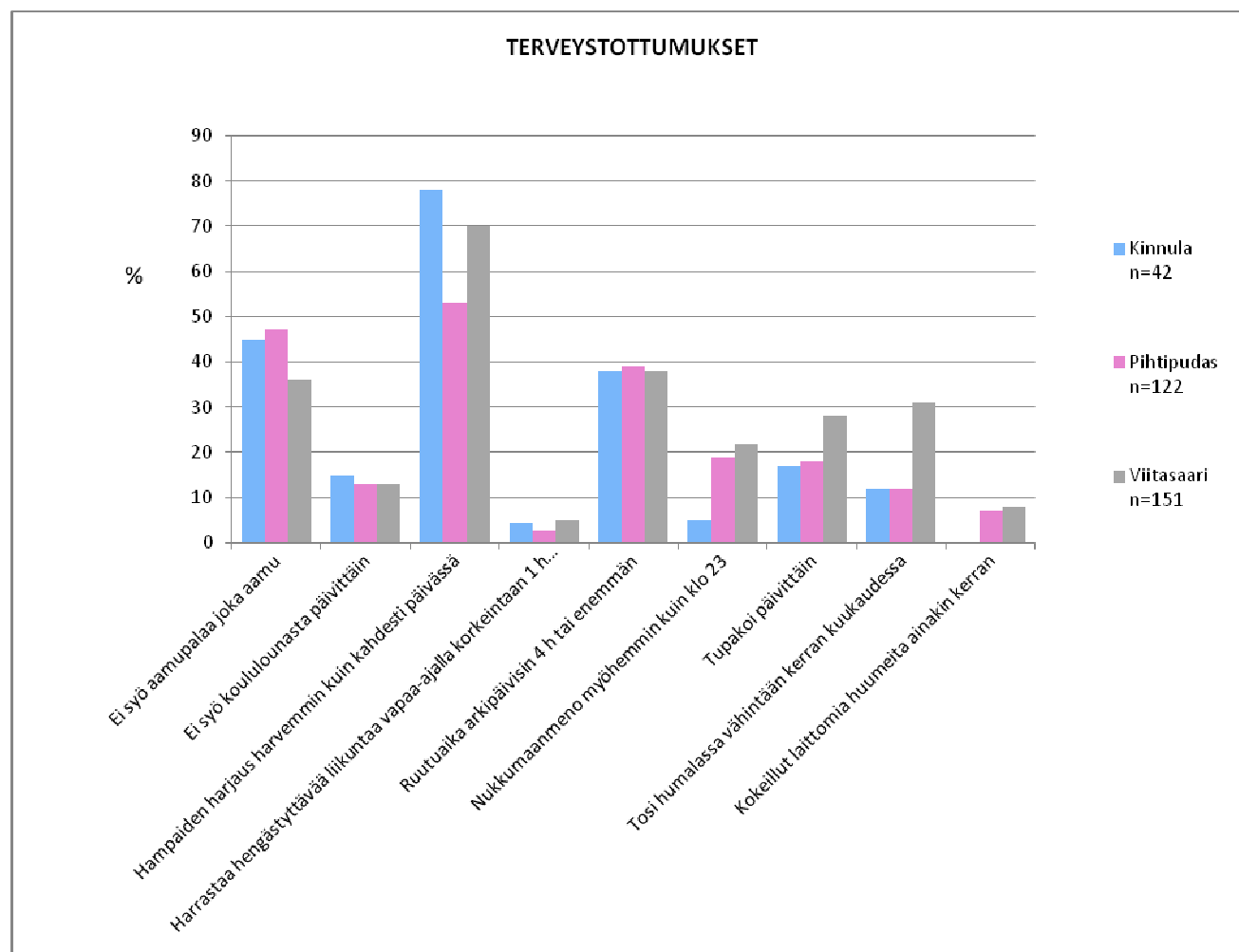

Kinnulan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden viikoittain kokemat niska - ja hartiakivut sekä ylipaino lisääntyivät vuoteen 2009 verrattuna. Muiden indikaattoreiden osalta ei ollut merkittäviä muutoksia vuoteen 2009 mennessä.

Pihtiputaan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden viikoittain kokemat niska – ja hartiakivut ja päivittäin koettu väsymys yleistyi vuoteen 2009 verrattuna. Viikoittain koettu päänsärky, keskivaikea – tai vaikea masentuneisuus ja ylipaino vähenivät. Kokemus hyvästä terveydestä vähentyi myös vuoteen 2009 verrattuna. Muiden indikaattoreiden osalta ei ollut muutoksia vuoteen 2009 verrattuna.

Viitasaaren peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden päivittäin koettu väsymys, viikoittain koettu päänsärky ja useiden oireiden kokeminen päivittäin lisääntyivät vuoteen 2009 verrattuna. Toisaalta kokemus hyvästä terveydestä yleistyi. Muiden indikaattoreiden osalta ei ollut merkittäviä muutoksia vuoteen 2009 verrattuna.

Terveystottumukset

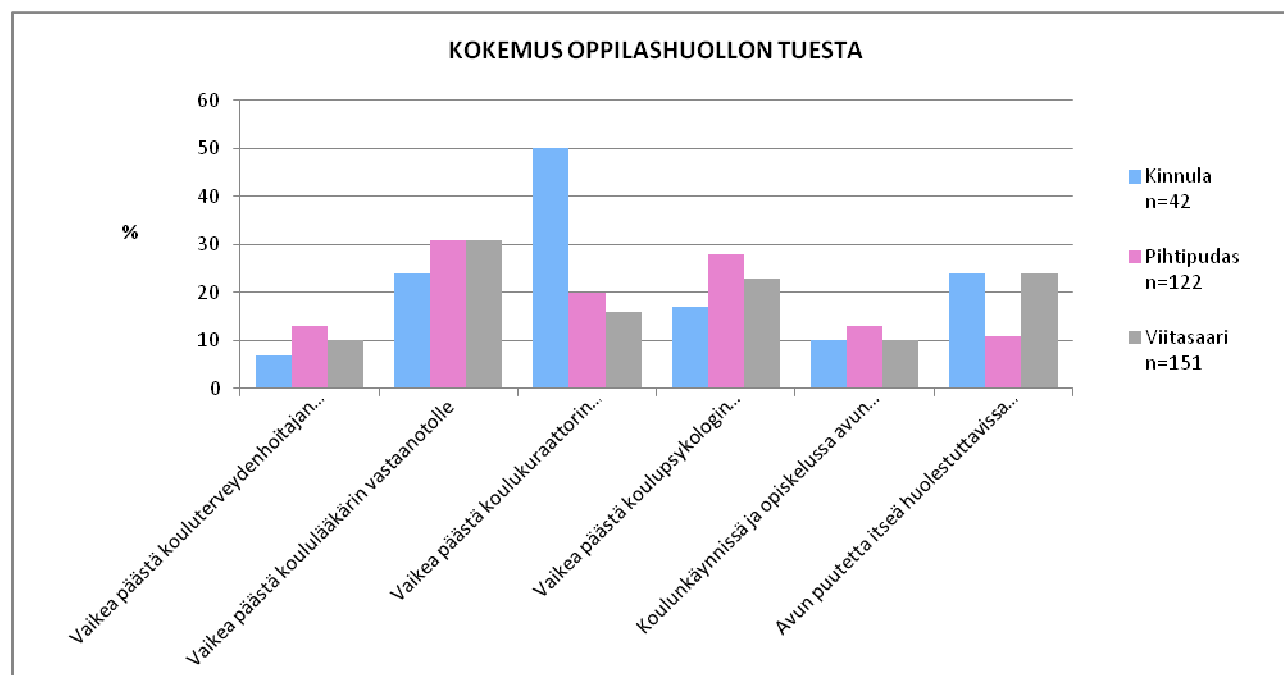

Kinnulan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden terveystottumuksia kuvaavissa indikaattoreissa ei ollut merkittäviä muutoksia vuoteen 2009 verrattuna.

Pihtiputaan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden myöhään valvominen kouluviikoilla, päivittäinen tupakointi ja laittomien huumeiden kokeileminen lisääntyivät vuoteen 2009 verrattuna. Aamupalan syöminen arkisin vähentyi. Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa vähentyi. Muiden indikaattoreiden osalta ei ollut merkittäviä muutoksia vuoteen 2009 verrattuna.

Viitasaaren peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla yleistyi vuoteen 2009 verrattuna. Myöhään valvominen kouluviikoilla, päivittäinen tupakointi ja humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa lisääntyivät. Muiden indikaattoreiden osalta ei ollut merkittäviä muutoksia vuoteen 2009 verrattuna.

Oppilashuollon tuki

Kinnulan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden koululääkärille, koulupsykologille ja koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi vähentyivät vuoteen 2009 verrattuna. Muiden indikaattoreiden osalta ei ollut merkittäviä muutoksia vuoteen 2009 verrattuna.

Pihtiputaan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden koululääkärille, kouluterveydenhoitajalle ja koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi vähentyivät vuoteen 2009 verrattuna. Muiden indikaattoreiden osalta ei ollut merkittäviä muutoksia vuoteen 2009 verrattuna.

Viitasaaren peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden koululääkärille, kouluterveydenhoitajalle ja koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi vähentyivät vuoteen 2009 verrattuna. Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin vähentyi, Muiden indikaattoreiden osalta ei ollut merkittäviä muutoksia vuoteen 2009 verrattuna.

Lasten ja nuorten ilon – ja huolenaiheet peruskoulussa:

Kinnula

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen
❖ Vanhempien työttömyys vähentyi ❖ Opiskeluun liittyvät vaikeudet vähentyivät ❖ Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi ❖ Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi	❖ Vanhemmat tiesivät huonommin lastensa viikonloppuiltojen viettopaikan ❖ Perheen yhteinen ateriointi iltaisin vähentyi ❖ Koulun fyysiset työolot koettiin puutteellisemmiksi ❖ Koulutapaturmat lisääntyivät ❖ Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut lisääntyivät ❖ Ylipainoisia oli enemmän

Lasten ja nuorten ilon – ja huolenaiheet peruskoulussa ja lukiossa:

Pihtipudas

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen
❖ Vanhempien työttömyys vähentyi ❖ Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan ❖ Fyysistä uhkaa koettiin vähemmän ❖ Koulun työilmapiiri parani ❖ Opiskeluun liittyvät vaikeudet vähentyivät ❖ Koulukiusatuksi joutuminen vähentyi ❖ Viikoittain koettu päänsärky vähentyi ❖ Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus vähentyi ❖ Ylipainoisia oli vähemmän ❖ Humalajuominen vähentyi ❖ Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi ❖ Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi ❖ Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi	❖ Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat lisääntyivät ❖ Koulun fyysiset työolot koettiin puutteellisemmiksi ❖ Koulutapaturmat lisääntyivät ❖ Koulutyön määrä koettiin yleisemmin liian suureksi ❖ Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin vähentyi ❖ Koettu terveydentila heikkeni ❖ Päivittäin koettu väsymys lisääntyi ❖ Viikoittain koetut niska – ja hartiakivut lisääntyivät ❖ Aamupalan syöminen arkisin vähentyi ❖ Myöhään valvominen koulupäiviä edeltävinä iltoina yleistyi ❖ Päivittäinen tupakointi lisääntyi ❖ Huumeokeilut lisääntyivät
Lisäksi lukiossa	Lisäksi lukiossa
❖ Toistuva rikkeiden teko vähentyi ❖ Koulun fyysiset työolot koettiin paremmiksi ❖ Kuulluksi tuleminen koulussa lisääntyi ❖ Koulutyön määrä koettiin kohtuullisemmaksi ❖ Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin lisääntyi ❖ Koettu terveydentila parani ❖ Kouluuupumus vähentyi ❖ Aamupalan syöminen arkisin lisääntyi ❖ Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla lisääntyi	❖ Vanhemmat tiesivät huonommin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan ❖ Humalajuominen lisääntyi ❖ Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi
	Muutokset pidemmällä aikavälillä:
	❖ Myöhään valvominen koulupäiviä edeltävinä iltoina yleistyi

Lasten ja nuorten ilon- ja huolenaiheet peruskoulussa ja lukiossa:

Viitasaari

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen ❖ Vanhempien työttömyys vähentyi ❖ Läheiset ystävyysuhteet yleistyivät ❖ Koulun fyysiset työolot koettiin paremmiksi ❖ Kuulluksi tuleminen koulussa lisääntyi ❖ Koulutyön määrä koettiin kohtuullisemmaksi ❖ Opiskeluun liittyvät vaikeudet vähentyivät ❖ Koettu terveydentila parani ❖ Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla lisääntyi ❖ Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi ❖ Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi ❖ Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi	Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen ❖ Vanhempien tupakointi lisääntyi ❖ Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat lisääntyivät ❖ Fyysistä uhkaa koettiin yleisemmin ❖ Koulun työilmapiiri heikkeni ❖ Lintsaaminen lisääntyi ❖ Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin vähentyi ❖ Useiden oireiden kokeminen päivittäin lisääntyi ❖ Päivittäin koettu väsymys lisääntyi ❖ Viikoittain koettu päänsärky yleistyi ❖ Myöhään valvominen koulupäiviä edeltävinä iltoina yleistyi ❖ Päivittäinen tupakointi lisääntyi ❖ Humalajuominen lisääntyi ❖ Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin vähentyi Muutokset pidemmällä aikavälillä: ❖ Toistuva rikkeiden teko lisääntyi ❖ Päivittäinen tupakointi lisääntyi
Lisäksi lukiossa ❖ Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin lisääntyi ❖ Aamupalan syöminen arkisin lisääntyi ❖ Myöhään valvominen koulupäiviä edeltävinä iltoina vähentyi	Lisäksi lukiossa ❖ Vanhemmat tiesivät huonommin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan ❖ Viikoittain koetut niska – tai hartiakivut lisääntyivät

3. LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN HAASTEITA

Mielenterveystyön näkökulmasta

Lasten, nuorten ja perheiden kanssa tehtävässä työssä hyvinvoinnin haasteiksi nousevat teemat, jotka koskettavat usein koko perhettä. Työelämän ja perheen yhteensovittaminen, työttömyys ja taloudellinen niukkuus näkyvät perheiden kanssa tehtävässä työssä myös meidän alueella. Vanhemmilla ei ole aina riittäviä voimavaroja kulkea lapsen rinnalla ja tällöin turvallinen kehitys nuoreksi ja aikuiseksi voi vaarantua. Perheillä saattaa olla kynnystä avun hakemiseen, jolloin ongelmat voivat kasaantua. Apua saatetaan hakea yksilötason ongelmiin, vaikka usein tarkempi tarkastelu osoittaa, että kyseessä voivat olla koko perhettä koskettavat monimutkaisemmat ongelmat, jolloin tukea pyritään tarjoamaan koko perheelle.

Lasten ja nuorten haasteina näyttäytyvät turvattomuus ja yksinäisyyden tunteet. Alakuloisuuden ja mielialapulmien taustalla tulevat esiin usein perhetilanteet sekä ikätoverisuhteissa esiintyvät vaikeudet. Lisäksi palveluiden piiriin hakeudutaan erilaisten ahdistuneisuus- ja jännittämisoireiden tiimoilta. Yhä useampi lapsi ja nuori tarvitsee erityistä tukea myös koulunkäyntiin ja yhteistyötä tehdään laaja-alaisesti sekä kodin että koulun suuntaan. Nuorten haasteina on erityisesti oman paikan löytäminen yhteiskunnassa ja siihen liittyen sopivan opiskelu- ja työpaikan saaminen. Jos koulutus ja työkokemus puuttuvat, jää nuori helposti sosiaalisten suhteiden ja yhteiskunnan tukirakenteiden ulkopuolelle ja vaarana on nuoren syrjäytyminen.

Päihdetyön näkökulmasta

Päihdetyöntekijöiden vastaanotolla käy jonkun verran myös alaikäisiä asiakkaita, mutta nämä ovat vähemmistönä. Alaikäiset asiakkaat ovat tulleet vastaanotolle yleensä joko kouluterveydenhoitajan, opettajan, sosiaalityöntekijän tai omaisen ohjaamana. Osa ala-ikäisistä asiakkaista hakeutuu itse päihdetyöntekijän vastaanotolle. Päihdetyössä ehkä suurin huoli on nuorten muuttuneessa asenteessa päihteitä kohtaan. Kannabista ei pidetä enää pahana, eikä rattijuoppoutta hävetä. Suuri huoli on myös siitä yleisestä ilmapiiristä, jonka mukaa päihteiden päivittäiskäyttö on normaalia. Tämä malli ja asenne siirtyvät perheissä sukupolvelta toiselle. Päihdemyönteisyyden lisäksi toinen huolestuttava asia on nuorten suuret alkoholin kertakäyttömäärät. On enemmän sääntö kuin poikkeus, että nuoret kertovat juovansa 12 alkoholiannosta tai enemmän kerrallaan. Yleisin päihde Viitaseudulla on alkoholi. Lääkkeiden ja impattavien aineiden käyttö on lisääntynyt. Varsinkin Pihtiputaalla kannabiksen käyttö on lisääntynyt. Amfetamiinin käytön tilalle on tullut subutex. Alkoholin ja huumeiden saanti on helppoa. Nuoret tietävät, mistä eri aineita saa ja ovat hintatietoisia.

Harrastusmahdollisuuksien ja tekemisen puute voivat olla yksi syy, miksi nuoret kokeilevat päihteiden käyttöä. Ryhmäpaineen vuoksi päihteistä kieltäytyminen on vaikeaa. Vanhemmat eivät juuri keskustele lastensa kanssa päihteistä. Vanhemmat ovat lisääntyvässä määrin asiakkaina päihdetyössä.

Poliisin näkökulmasta

Perheiden merkitys lasten ja nuorten kehityksessä näkyy poliisin työssä. Poliisilla on asiakkaita monessa sukupolvessa. Huolenaiheena poliisilla on erityisesti se, että vanhempien asenteet poliisitoimintaa kohtaan ovat muuttuneet. Kun poliisi vie nuorta kotiin, saattavat vanhemmat ihmetellä, että mitä se teille kuuluu, mitä meidän lapsi tai nuori tekee.

Poliisin toiveena olisi, että nuoret olisivat aidosti enemmän kiinnostuneita toisesta ihmisestä. Enemmän tulisi korostaa nyt ja tulevaisuudessa välittämisen kulttuuria. Tärkeää on tuntee siten, että joku aidosti välittää minusta, en ole yksin. Näin toimien me jokainen pystymme ennalta ehkäisemään syrjäytymistä ja siihen liittyviä lieveilmiöitä. Nuorille tulisi myös korostaa sosiaalisuutta ja yhteisöllisyyttä. Nuoret pitäisi saada ymmärtämään, kuinka arvokas asia sosiaaliset taidot ihmisten välillä ovat. Tässä tehtävässä meillä vanhemmilla on suuri rooli, tarjota malli / tuki nuorelle, jotta hän saa ne tarvittavat henkiset voimavarat tulevaisuuteen. Meidän vanhempien tulisi myös muistaa, että vaikkakin elämme tässä kiireisessä tulostavasti yhteiskunnassa, niin kuitenkin rakkautta ei voi ostaa rahalla.

Äitiys – ja lastenneuvolan sekä kouluterveyshuollon näkökulmasta

Vanhempien jaksamisen pulmat ovat lisääntyneet monista eri syistä johtuen. Oma työ ja lapsen hoito väsyttää ja yhteistä aikaa vanhemmilla on vähän. Avio- ja avoerojen lisääntymisen myötä perheiden ihmissuhteet ovat monimutkaistuneet. Myös äitien mielialaongelmat ja raskauden aikaiset masennukset ovat lisääntyneet. Synnytyksen jälkeistä masennusta esiintyy vuosittain muutamia kaikkia kunnissa.

Moniongelmaisten perheiden määrä kasvaa jatkuvasti. Vanhemmuuden taidot ovat toisinaan puutteelliset ja myös arkielämän taidoissa, kuten rahan käytössä ja ruuan valmistuksessa, on suuria puutteita. Yhä enemmän kaivattaisiin konkreettisten taitojen opetusta vanhemmille, sillä neuvolassa annetun ohjauksen ja tiedon soveltaminen käytäntöön ei aina onnistu. Neuvolatyön ongelmana on kuitenkin resurssien rajallisuus. Käytettävä aika ei riitä moniongelmaisten hoitamiseen. Vaikka syntyvyys paikkakunnilla pienentyy, ongelmien vaikeus ja moninaisuus lisääntyvät ja vievät yhä enemmän aikaa perusneuvolatyöltä eli äidin, lapsen ja perheen fyysisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseltä.

Ennaltaehkäisevään työhön on terveydenhoitajilla neuvolassa liian vähän aikaa ja resursseja. Lisäksi asiakkaat ovat entistä sitoutumattomampia toteuttamaan elämässään neuvolan ohjeita. Vanhemmuuden voimavarat näyttävät olevan entistä useammilta kadoksissa tai vähäisiä.

Vaikka perhevalmennusta on muutettu ajan tarpeisiin paremmin vastaavaksi, eivät useat edes vaivaudu siihen osallistumaan. Uutena on otettu käyttöön psykologin ja depressiohoitajan yhdessä pitämä valmennus synnytyksen jälkeen. Siinä aihealueina ovat mm. vanhempana jaksaminen, varhainen vuorovaikutus ja synnytyksen jälkeinen masennus. Tätä valmennusta pidetään sekä Pihtiputaalla että Viitasaarella 4 eri kertaa vuoden aikana.

Perheille ennaltaehkäisevässä mielessä tarjottavaa perhetyöntekijää kotiin avustamaan tilapäisessä tarpeessa tarvitsemme jonkin verran aina silloin tällöin. On suurperheitä ja muita lapsiperheitä, joille jopa neuvolassa asioimisen järjestäminen on tosi vaikeaa, kun ei ole ketään perheelle läheistä, jota voi pyytää toisia lapsia vahtimaan. Myös äidin väsyminen suuren perheen kanssa voi vaatia kotiapua välillä. Tähän tarvitsemme lisäresursointia jatkossa. Oman perhetyöntekijän saaminen neuvolaan olisi toivottavaa samoin kuin moniammatillisen ja verkostotyön käytön tiivistäminen edelleen lapsiperheiden asioissa.

Myös kouluterveydenhoitajien työssä tulee yhä enenevässä määrin esille perheiden elämänhallinnan ongelmat. Vanhemmilla on mielenterveys-, päihde- ym. ongelmaa. Perheen päivärytmi on sekaisin. Ruokaa ei laiteta, mistä seuraa napostelua, lasten ylipainon lisääntymistä sekä hampaiden kunnon huononemista. Lasten ja nuorten oppimisvaikeudet ja mielialaoireilu ovat lisääntyneet ja myös astmaa, allergiaa ja diabetesta on paljon.

Ehkäisevän suun terveydenhoidon näkökulmasta

Lasten ja nuorten ehkäisevän suun terveydenhuollon tavoitteena on turvata lapsille hyvä suun terveys. Odottava äiti ohjataan neuvolasta hammashoitolaan terveysneuvontakäynnille. Äidille annetaan tietoa, miten edistää omaa sekä lapsen suun terveyttä ja ehkäistä varhaista *mutans-*tartuntaa.

Lapsen ensimmäinen käynti hammashoitolassa on 1-vuotiaana, jolloin huoltajia ohjataan ylläpitämään lapsen suun terveyttä ja puhtautta sekä annetaan tietoa ravinto- ja ruokailutottumuksista. Kahdesta kuuteen vuotiaiden huoltajia ja lasta ohjataan ylläpitämään suun terveyttä ja puhtautta. Heille kerrotaan kariesen tarttuvasta luonteesta (*streptokokki mutans-*tartunta), ravinto- ja ruokailutottumuksista, puhdistuksesta, fluorista ja xylitolista.

Ala-asteikäisten (7-12-vuotiaat) suun terveydenhuollon tavoitteena on pitää suu terveenä yli hampaiden vaihduntavaiheen. Ennen kouluikää luotuja tapoja huolehtia suun terveydestä

vahvistetaan ottaen huomioon yksilölliset tarpeet ja kehitysvaiheet. Lasta ja perhettä tuetaan ottamaan vastuusta suun terveydestä ja ymmärtämään sen vaikutus osana yleistä terveyttä.

Yläasteikäisille jatketaan ja syvennetään tietojen ja taitojen antamista yksilölliset tarpeet huomioon ottaen. Tuolloin korostetaan oman vastuun ottamisen tärkeyttä suun terveydestä ja ohjataan nuorta huomioimaan suun terveys osana yleistä terveyttä sekä annetaan tietoa tupakan, nuuskan ja päihteiden vaikutuksesta suun terveyteen. Opiskelijoita opastetaan oman vastuun ottamiseen suun terveydestä ja palvelujen käytöstä. Aikuisikäistä väestöä tuetaan omatoimiseen suun terveyden ja puhtauden ylläpitämiseen sekä hoidetaan suun sairauksista kärsiviä. Hoitopalveluja tarjotaan koko väestölle iästä riippumatta.

Suun terveydenhuollon tarkastuskäynneillä tavoitetaan lähes kaikki lapset ja nuoret 1-17 ikävuoden välillä. Viitasaarella kutsutaan 0-17v. suun terveydenhuollon tarkastuskäynnille joko hammaslääkärille tai suuhygienistille. Alle kouluikäiset käyvät pääsääntöisesti suun terveystarkastuksissa suuhygienistin vastaanotolla. Kouluikäisten käynneissä toimitaan yhteistyössä koulun kanssa.

Pihtiputaalla kutsutaan 0-15v. suun terveydenhuollon tarkastuskäynnille joko hammaslääkärille, suuhygienistille tai hammashoitajalle. Alle kouluikäisille suun terveystarkastuksen tekee pääsääntöisesti suuhygienisti tai hammashoitaja, kouluikäisille vuorovuosina hammaslääkäri ja suuhygienisti. Yli 15 -vuotiaita neuvotaan ottamaan yhteyttä ennen kuin he täyttävät 18 vuotta. Yli 16-v ikäluokkia ei ole kutsuttu systemaattisesti, koska peruskoulun jälkeen iso osa nuorista siirtyy muualle opiskelemaan. Kouluikäisten käynneissä toimitaan yhteistyössä koulun kanssa.

Asetuksessa neuvolasta, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (Finlex 338/2011) määritellään laajan terveystarkastuksen ikäryhmät ja todetaan, että kunnan on järjestettävä: 1) ensimmäistä lastaan odottavalle perheelle vähintään yksi suun terveydentilan ja hoidon tarpeen arvio; 2) alle kouluikäiselle lapselle suun terveystarkastus, kun tämä on 1- tai 2-vuotias, 3- tai 4-vuotias ja 5- tai 6-vuotias; 3) oppilaalle suun terveystarkastus ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella vuosiluokalla; 4) opiskelijalle vähintään kerran opiskeluaikana suun terveystarkastus, jossa selvitetään suun terveysneuvonnan ja palvelujen tarve. Pyritään selvittämään määräaikaista terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarve.

Suun terveydenhuollossa toimitaan asetuksen ohjeistuksen mukaisesti ja lisäksi pyritään huomioimaan erityisen tuen tarpeessa olevat yksilöllisillä tarkastusväleillä ja hoitosuunnitelmilla.

4. LASTENSUOJELUN TARVE JA RESURSSIT VUONNA 2012

Lastensuojelulain (417/2007) mukaan lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on vastaanottanut lastensuojeluilmoituksen taikka saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta.

Lastensuojelun tarve

KUNTA	Lastensuojeluilmoitukset vuonna 2012	Lastensuojelun avohuollon asiakaslapsekset 12/2012	Sijoitetut lapset 31.12.2012 Perhehoito /Laitohoito	Jälkihuoltolapset 31.12.2013
KINNULA	57	16	5 3	1
PIHTIPUDAS	95	48	10 2	5
VIITASAARI	95	26	7 6	16

Lastensuojelutarpeen selvityksessä arvioidaan lapsen kasvuolosuhteita, huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavien henkilöiden mahdollisuuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sekä lastensuojelutoimenpiteiden tarvetta. Selvitys on tehtävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa lastensuojeluasian vireille tulosta.

Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä). Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä tulee olla sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain mukainen sosiaalityöntekijän ammatillinen kelpoisuus.

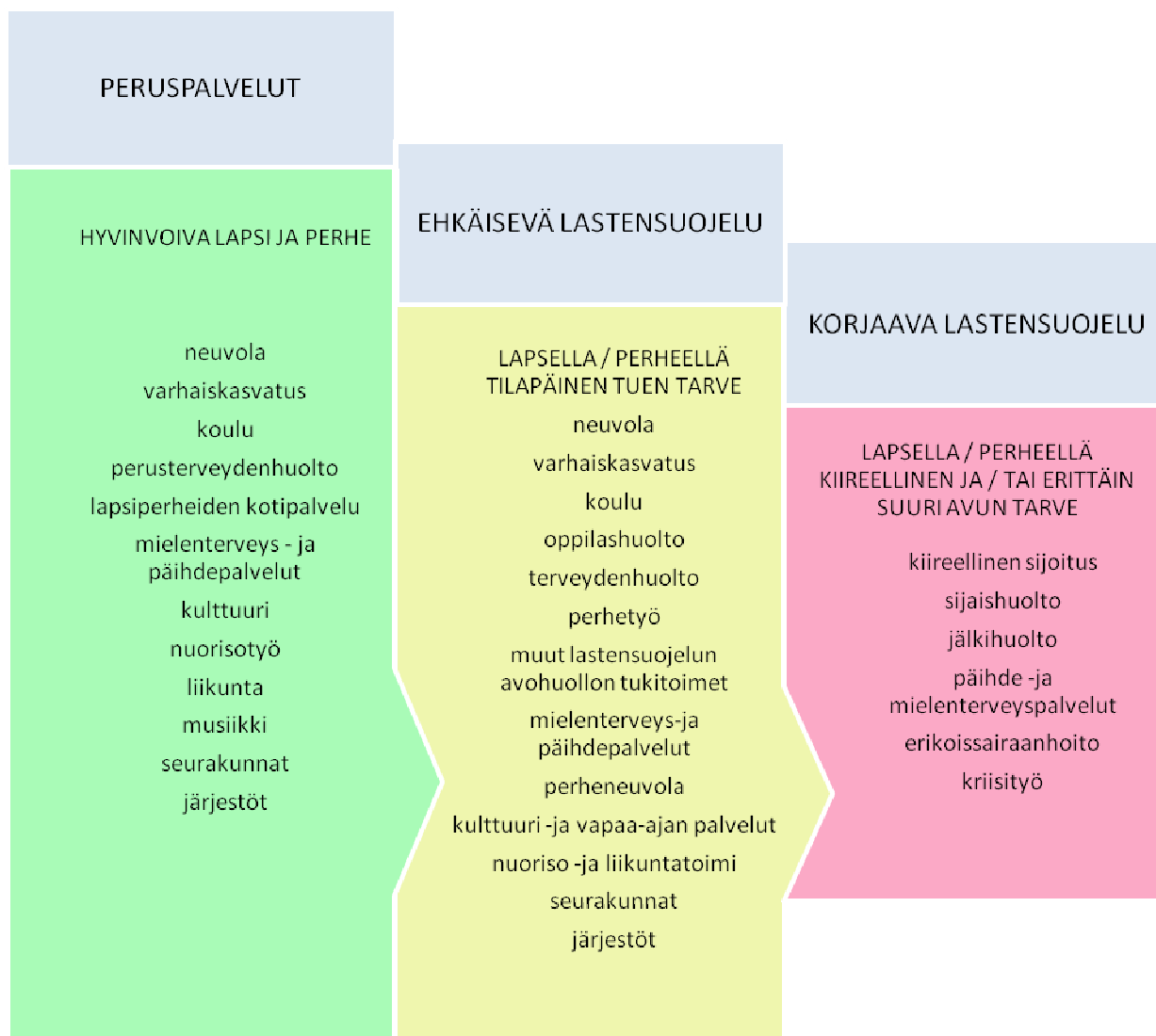
Henkilöresurssit

KUNTA	Kelpoiset sosiaalityöntekijät 12/2012	Ei kelpoiset sosiaalityöntekijät 12/2012	Perhetyöntekijät / kotipalvelutyöntekijät 12/2012
KINNULA	1+sosiaalihohtaja	-	1
PIHTIPUDAS	2 + ½ vastaava sos.tt	-	2 1/2
VIITASAARI	1+ ½ vastaava sos.tt	2	1 1/2

Taloudelliset resurssit

KUNTA	Lastensuojelun avohoito € /2012	Lastensuojelun perhehoito € /2012	Lastensuojelun laitoshoito € /2012
KINNULA	126 046,-	67 953,-	293 732,-
PIHTIPUDAS	28 479,-	142 664,-	291 357,-
VIITASAARI	77 987,-	152 886,-	721 613,-

5. LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN PALVELUT

Lastensuojelulaki (2007/417) painottaa lasten – ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä (§ 3). Laki velvoittaa myös kehittämään kunnan palveluja kasvatuksen tukemiseksi: ”kunnan on sosiaali- ja terveydenhuoltoa, opetustointia sekä muita lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarkoitettuja palveluja järjestäessään ja niitä kehittäessään huolehdittava siitä, että näiden palvelujen avulla tuetaan vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lasten kasvatuksessa ja saadaan selville lasten, nuorten ja lapsiperheiden erityinen tuen tarve (8 §)”.

Lisäksi aikuisille suunnatuissa palveluissa on selvitettävä ja turvattava myös hänen hoidossaan ja kasvatuksessaan olevan lapsen hoidon ja tuen tarve (10§).

5.1. Kasvua ja kehitystä edistävät palvelut

Yhteiskuntamme rakentuu periaatteelle hyvän kasvun edellytysten varmistamisesta kaikille lapsille ja nuorille. Tässä kunnan järjestämällä päivähoito-, koulutus- ja terveystaloudellisuilla on suuri merkitys. Panostamalla lapsiin ja nuoriin sijoitamme tulevaisuuteen, sillä jokainen nuori tuo ainutkertaisen potentiaalin yhteiskunnalle. Siksi on viisasta tukea myös niitä lapsia ja nuoria, joiden hyvää kasvua erilaisten riskitekijöiden kasaantuminen uhkaa. Vaikeina taloudellisina aikoina on kiusaus säästää myös neuvolassa, päivähoidossa, koulussa ja oppilashuollossa. Tutkimus kuitenkin osoittaa, että hyvin toimiessaan juuri nämä palvelut tukevat lasten ja nuorten kasvua sekä perheiden pärjäävyyttä ja vähentävät nuorten syrjäytymisen riskejä. Viisasta kunta- ja kuntapolitiikkaa on kehittää kaikkien lasten palveluja. Lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä edistetään parhaiten vaikuttamalla kasvuoloihin ja tukemalla huoltajia lasten kasvatuksessa. Toimivat ja tarpeisiin nähden riittävät peruspalvelut ovat lähtökohtana lasten ja nuorten fyysiselle ja psyykkiselle hyvinvoinnille. Lasten kehitykselle ovat jo varhaisvaiheessa tärkeitä läheiset, pysyvät ja huolehtivat vuorovaikutussuhteet. Ennaltaehkäisevää, vanhemmuutta tukevaa työtä tehdään lasten ja perheiden peruspalveluissa – äitiys – ja lastenneuvolassa, terveystaloudellisuissa, varhaiskasvatuksessa ja koulussa – yhteistyössä seurakunnan, nuorisotoimen ja järjestöjen kanssa.

Yhdyskuntasuunnittelu

Yhdyskuntasuunnittelun ja kaavoituksen rooli ennalta ehkäisevässä työssä liittyy turvallisen ja laadukkaan elinympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen lapsille ja muille väestöryhmille. Oleellinen osa hyvää elinympäristöä ovat laadukkaat ja monipuoliset palvelut. Yleis- ja asemakaavoilla määritellään, mihin eri maankäytön toiminnot, kuten asuminen, työ, virkistys ja liikenne voivat sijoittua ja millä periaatteilla yhdyskuntaa rakennetaan. Yhdyskuntasuunnittelulla vaikutetaan myös liikenneturvallisuuteen, mikä on lasten ja nuorten arjen sujumisen kannalta tärkeää. Hyvä yhdyskuntasuunnittelu tukee ja edistää erilaisten sosiaalisten kontaktien syntymistä ja mahdollistaa perheille monipuoliset mahdollisuudet elämiseen ja yhdessä toimimiseen. Maankäytössä kehitetään myös kuntien asumisolosuhteita. Toimiva ja riittävän tilava koti on asumisen perusedellytys.

Äitiys – ja lastenneuvola

Äitiys – ja lastenneuvolassa huolehditaan äidin – ja lapsen terveydestä ja hyvinvoinnista. Neuvola edistää ja ylläpitää lasta odottavien sekä alle kouluikäisten lasten perheiden terveyttä ja hyvinvointia puuttamalla kasvun ja kehityksen pulmiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jolloin sekä inhimilliset että yhteiskunnalliset kustannukset voidaan minimoida.

Äitiysneuvolan tehtävänä on turvata ja edistää odottavan perheen terveyttä ja hyvinvointia ehkäisemällä raskaudenaikaisia häiriöitä, toteamalla häiriöt varhain ja ohjaamalla tarvittaessa odottavan äidin hoitoon sekä tukemalla perhettä. Lastenneuvola edistää alle kouluikäisten lasten terveyttä ja hyvinvointia tunnistamalla ja puuttumalla mahdollisiin kasvun ja kehityksen häiriöihin tai perheen pulmatilanteisiin mahdollisimman varhain. Terveyden edistäminen ja sairauksien ennaltaehkäisy ovat osa terveydenhuollon toimintaa ja siten ennaltaehkäisevää lasten suojelua. Myös perusterveydenhuollon psykologi toimii laaja-alaisesti kaikenikäisten kuntalaisten terveen kehityksen tukemiseksi ja psyykkisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukea perheitä heidän kasvatustehtävässään ja vanhemmuudessaan. Lapsen perustarpeista huolehtiminen, terveyttä edistävien elämäntapojen (mm. ravinto ja liikunta) opettaminen ja itsetunnon kasvun tukeminen ovat keskeisiä sisältöalueita. Lapsiryhmien kokoon ja lasten tarpeisiin nähden riittävä määrä koulutettua henkilöstöä edesauttaa myös lasten hyvinvointia ja lämpimien kiintymyssuhteiden syntymistä.

Kaikissa kunnissa päivähoidon tekee yhteistyötä useiden eri tahojen kanssa, joita ovat mm. neuvola, sosiaalityö, puheterapia, toimintaterapia ja koulu.

Varhaiskasvatus on kaikissa kolmessa kunnassa sivistystoimen alaisuudessa. Wiitaunionissa varhaiskasvatus toteutetaan päivähoitona päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoitoryhmissä (ryhmikset), perhepäivähoidossa hoitajien omissa kodeissa, erityistilanteissa lasten kodissa / kodeissa. Kinnulan kunnassa päivähoitoa tarjotaan perhepäivähoitona ryhmäperhepäiväkodeissa.

Pihtiputaalla Onnimannin päivähoitokeskuksessa on kaksi kokopäiväryhmää: 1-3-vuotiaille 12 paikkaa (Hippiäiset) ja 3-5-vuotiaille 21 paikkaa (Tiitiäiset). Lisäksi siellä toimii esikoulu ja esikoululaisten aamu -ja iltapäiväkerho. Keskustan alueella toimii kaksi ryhmäperhepäiväkotia: Tenavatupa (8 paikkaa) ja Muksula (12 paikkaa ja vuorohoitoa). Muurasjärvellä toimii ryhmäperhepäiväkotia, joka on 12 -paikkainen vuorohoitoa tarjoava yksikkö. Omassa kodissaan toimivia perhepäivähoitajia on 10. Kiertävä erityislastentarhanopettaja toimii kaikissa päivähoitopaikoissa ja esikoulussa. Päivähoidosta vastaa varhaiskasvatusjohtaja.

Viitasaarella Miekkarinteen päivähoitokeskuksessa toimii 12-paikkainen ryhmä Nallenpesä ja 12-paikkainen vuorohoitoa tarjoava ryhmä Sinilintu. Haapaniemen päivähoitokeskuksessa toimii 21-paikkainen päiväkotiryhmä Tuulentupa, 8-paikkainen ryhmä PikkuPuhuri sekä varahoito Tuulahdus 4-8 lapselle. Kymönkoskella toimii 8-12-paikkainen ryhmä Kymön Tenavatasku. Omassa kodissaan työskenteleviä perhepäivähoitajia on 15. Kiertävä erityislastentarhanopettaja toimii kaikissa päivähoitopaikoissa ja esikoulussa. Päivähoidosta vastaa varhaiskasvatusjohtaja.

Kiertävät erityislastentarhanopettajat toimivat varhaiskasvatuksessa lapsen lähihenkilökunnan tukena käytännön toiminnan järjestämiseksi mahdollisimman hyvin lapsen tarpeita vastaavaksi.

Kiertävien erityislastentarhanopettajien työskentelymuodot:

- Samanaikaisopetus: Lapsen ohjaus ryhmän yhteisessä toiminnassa
- Pienryhmäohjaus: 2-5 lapsen ryhmän kanssa harjoitteita, joista kaikki hyötyvät
- Yksilöohjaus: työskentely lapsen kanssa kahden kesken juuri hänen tarvitsemiensa harjoitteiden kanssa
- Konsultointi
 - keskustelu lasta hoitavan henkilökunnan kanssa ja ohjaus käytännön toiminnan järjestelyissä
 - tarvittavan erityistiedon etsintä
 - tarvittavien asiantuntijoiden ja yhteistyökumppaneiden etsiminen
- Vanhempien kanssa tehtävä työ
 - keskustelut vanhempien ja henkilökunnan kanssa
 - hoito- ja tutkimusmahdollisuuksista tiedottaminen vanhemmille ja ohjaus palveluiden hakemiseen
- Henkilöstön koulutus

Perusopetus ja koulun tukitoimet

Kinnulassa oli vuonna 2012 kaksi alakoulua, yksi yläkoulu ja lukio. Pihtiputaalla oli vuonna 2012 kolme alakoulua, yksi yläkoulu ja lukio. Peruskouluissa oli oppilaita 20.9.2012 445 ja esikoulussa 55 sekä lukiossa 107. Viitasaarella oli vuonna 2012 kolme alakoulua, yksi yläkoulu ja lukio. Peruskouluissa oli oppilaita 20.9.2012 611 ja esikoulussa 49 sekä lukiossa 95. Opetushallitus on myöntänyt sekä Viitasaaren kaupungille että Pihtiputaan kunnalle avustusta kerhotoimintaan.

Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua tasapainoisiksi, terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi ja kriittisesti ympäristöään arvioiviksi yhteiskunnan jäseniksi. Hyvinvointi rakentuu koulun päivittäisessä toiminnassa. Toimintakulttuuri vaikuttaa merkittävästi kasvatukseen ja opetukseen ja sitä kautta oppimiseen. Lisäksi vaikutusta on henkilöstön kelpoisuudella, opetusryhmien koolla ja tukitoimilla sekä sosiaalisella kanssakäymisellä. Perusopetuksessa on käytettävissä monipuolinen valikoima tukitoimia oppilaan oppimisen edistämiseksi. Näitä tukitoimia ovat muun muassa aamu – ja iltapäivätoiminta, erilaiset kerhot, kodin kanssa tehtävä yhteistyö, joustava ryhmäjako, eriyttäminen, henkilökohtaisen oppimisen järjestämisen suunnitelma, tukiopeus sekä tehostettu tuki ja erityisopetus (Liite 1: Koulun tukitoimet ja muodot).

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa (perusopetuslaki 628/1998). Sama opiskelijahuoltoon koskeva määritelmä on myös lukiolaissa ja laissa ammatillisesta koulutuksesta (629/1998 ja 630/1998). Oppilashuollon palvelut koostuvat terveydenhuollon ja koulukuraattorin sekä muusta koulun antamasta tuesta. Lapsella ja nuorella on oikeus oppilashuoltoon esiopetuksessa ja perusopetuksessa ja edelleen opiskelijahuoltoon toisella asteella.

Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea, jonka tavoitteena on lapsen ja nuoren fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ja kasvun tukeminen. Oppilashuoltoon kuuluvat kasvun, kehityksen, oppimisen ja koulunkäynnin riskien sekä ongelmien ennaltaehkäisy sekä korjaava toiminta jo havaittujen vaikeuksien voittamiseksi. Vaikeudet voivat ilmetä esimerkiksi käytöshäiriöinä, oppimisessa, mielenterveydessä, kiusaamisena ja poissaoloina. Oppilashuolto on tarvittaessa myös perheen tukemista ja ohjaamista tarvitsemansa avun piiriin. Sujuvalla kodin ja koulun välisellä yhteistyöllä saadaan oppilashuoltotyöhön vaikuttavuutta ja ehkäistään ongelmien syntyä.

Liikuntapalvelut

Liikuntatoimen perustehtävä on ihmisen toimintakyvyn ja terveyden ylläpitäminen ja elämänlaadun ja viihtyvyyden lisääminen koko elämänkaaren ajan. Lasten ja nuorten liikuntatoiminnan kasvatuksellinen merkitys on suuri paitsi liikunnallisten ja motoristen myös sosiaalisten taitojen oppimisessa ja ylläpitämisessä. Liikunnan harrastaminen on erittäin merkittävä mielekkään vapaa-ajan vieton tapa ja hyvä keino estää syrjäytymistä pitämällä lapset ja nuoret mukana säännöllisessä harrastustoiminnassa ikätovereidensa kanssa. Liikuntaharrastuksen mahdollistaminen lapsille ja nuorille on ennaltaehkäisevää, hyvän elämän edellytyksiä ja mahdollisuuksia edistävää toimintaa. Liikunnan merkitys on suuri erilaisia terveystarpeita ehkäisevänä ja vähentävänä toimintana.

Pihtiportaalla jatkettiin Terve Pihtipudas 2012 – terveysliikuntaprojektia. Terveystoiminta-aiheisia tapahtumia ja koulutustilaisuuksia järjestettiin 9 ja niihin osallistui noin 350 henkilöä. Kunnassa toimi 6 urheiluseuraa. Liikuntatoimi avusti urheiluseuroja ja kouluja niiden järjestämissä kilpailuissa ja tuki urheiluseurojen tapahtumia.

Viitasaarella toiminta on monipuolista. Keskeisinä liikuntapaikkoina toimivat Uimahalli Simmari, Monitoimihalli Viitasaari Areena, koulukeskuksen parkour-alue ja lähiliikuntapaikka, Hurrikaanitali, voimailusali, keskusurheilukenttä, uimarannat sekä Savivuoren ulkoilu- ja laskettelukeskus. Viitasaarella toimii useita urheiluseuroja ja liikuntatoimi tukee seuratoimintaa ja liikuntatapahtumia. Liite 2 Viitasaaren liikuntastrategia.

Nuorisotyö

Kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot.

Nuorisolaki velvoittaa järjestämään nuorille mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.

Kaikissa kolmessa kunnassa toteutetaan etsivää nuorisotyötä. Etsivän nuorisotyön tavoitteena on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Nuorten työpajat toimivat kaikilla kolmella paikkakunnalla.

Järjestötoiminta

Kansalaisjärjestöillä on merkittävä rooli lasten ja nuorten hyvinvoinnin rakentamisessa. Järjestöt muun muassa luovat lapsille ja nuorille harrastamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia sekä tarjoavat lapsille ja nuorille suunnattuja palveluja. Wiitaunionin ja Kinnulan alueen lapsilla ja nuorilla on liikunnan lisäksi myös muita hyviä harrastusmahdollisuuksia.

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta tukea yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja kykyä toimia yhteisöissä sekä edistää kansanvaltaisuuden, tasa-arvon ja moniarvoisuuden toteutumista suomalaisessa yhteiskunnassa. Kansalais- ja työväenopistot ovat vapaan sivistystyön keskeisimmät toteuttajat.

Viitasaaren alueen musiikkiopisto antaa laadukasta opetusta musiikkileikkikoulu ikäisistä lapsista aina musiikin ammattilaisiksi aikoville asti. Musiikkiopistossa järjestetään muun muassa soitin-, teoria- ja lauluopetusta. Lisäksi musiikkiopisto järjestää konsertteja ympäri vuoden. Musiikkiopisto palvelee viitasaarelaisia -, pihtiputaalaisia -, keiteleläisiä -, kinnulalaisia - ja lestijärvisiä opiskelijoita. Oppilasmäärä oli vuonna 2012 198, joista musiikkileikkikoululaisia 79.

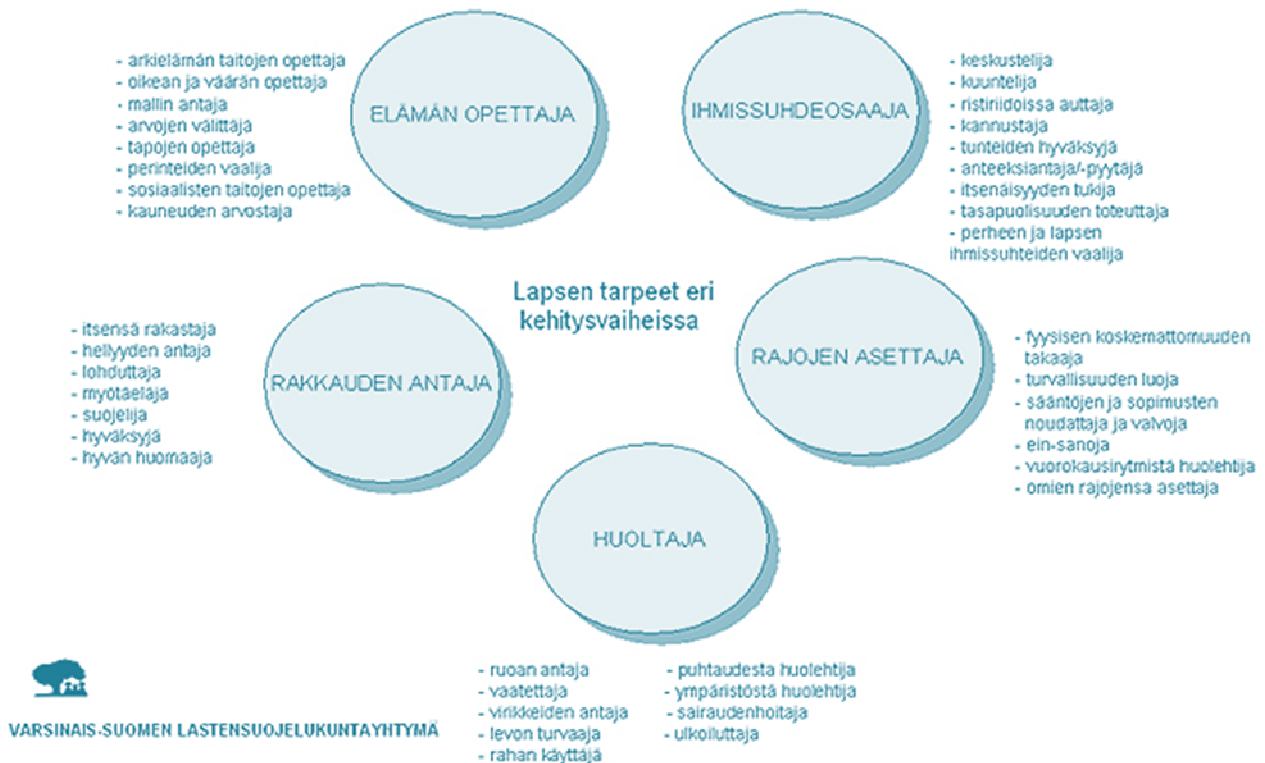
5.2 Kasvua ja kehitystä tukevat ja turvaavat palvelut

Lapsen hyvinvoinnin perusta on turvallinen ja toimiva perhe. Vanhempien ja perheen sisäiset ongelmat voivat näkyä lasten ja nuorten oireiluna. Tuki vanhempien parisuhteen laadulle ja kestävyydelle on panostus lapsiin ja nuoriin. Jokainen kasvattaja on tärkeä. Yhteiskunnan tehtävänä on tukea erilaisia perhemalleja, jotta lapselle ja nuorelle mahdollistetaan parhaat mahdolliset kasvuolosuhteet. Avio- ja avoerojen määrä on Suomessa kasvussa. Lasten ja nuorten turvallinen arki on erotilanteissa vaakalaudalla, vaikka usein erot hoituvat asiallisesti ja lapsi säilyttää yhteyden molempiin vanhempiinsa. Vanhempien ongelmat vaikuttavat lapsen ja nuoren kehitykseen monella osa-alueella. Mielenterveys- ja päihdeongelmien siirtyminen sukupolvelta toiselle on yksi vahvimista syrjäytymisen poluista.

Kasvatusvastuu on vanhemmilla. Vanhemmuuteen kuuluu vanhemman rooli huoltajana, rakkauden antajana, ihmissuhdeosaajana, elämän opettajana ja rajojen asettajana. Nämä kaikki kulkevat mukana koko lapsen kasvun ajan eri roolien painottuessa eri ikäkausina.

VANHEMMUUDEN ROOLIKARTTA®

Vanhemmuuden viisi keskeistä osa-aluetta

Lasten ja nuorten kasvua voidaan turvata tukemalla huoltajia lasten kasvatuksessa. Perheiden tukipalveluja ovat mm. sosiaalityö, perhetyö, lapsen huoltoon ja elatukseen liittyvät palvelut, lapsiperheiden omaishoidontuki, toimeentulotuki, vammaisen lapsen perheen tukipalvelut. Näiden lisäksi lapsen ja nuoren kehitystä tukevat kuraattori – ja psykologipalvelut, perheneuvola, neuvolat, puhe-, toiminta- ja fysioterapia, tukihenkilö – ja tukiperhe, sosiaalipäivystys, nuorisotyö, työpajatoiminta, nuorisotalotoiminta ja loma-ajantoiminta. Liite 3. Varhainen tuki ja lastensuojelu.

5.3 Kasvua ja kehitystä korjaavat palvelut

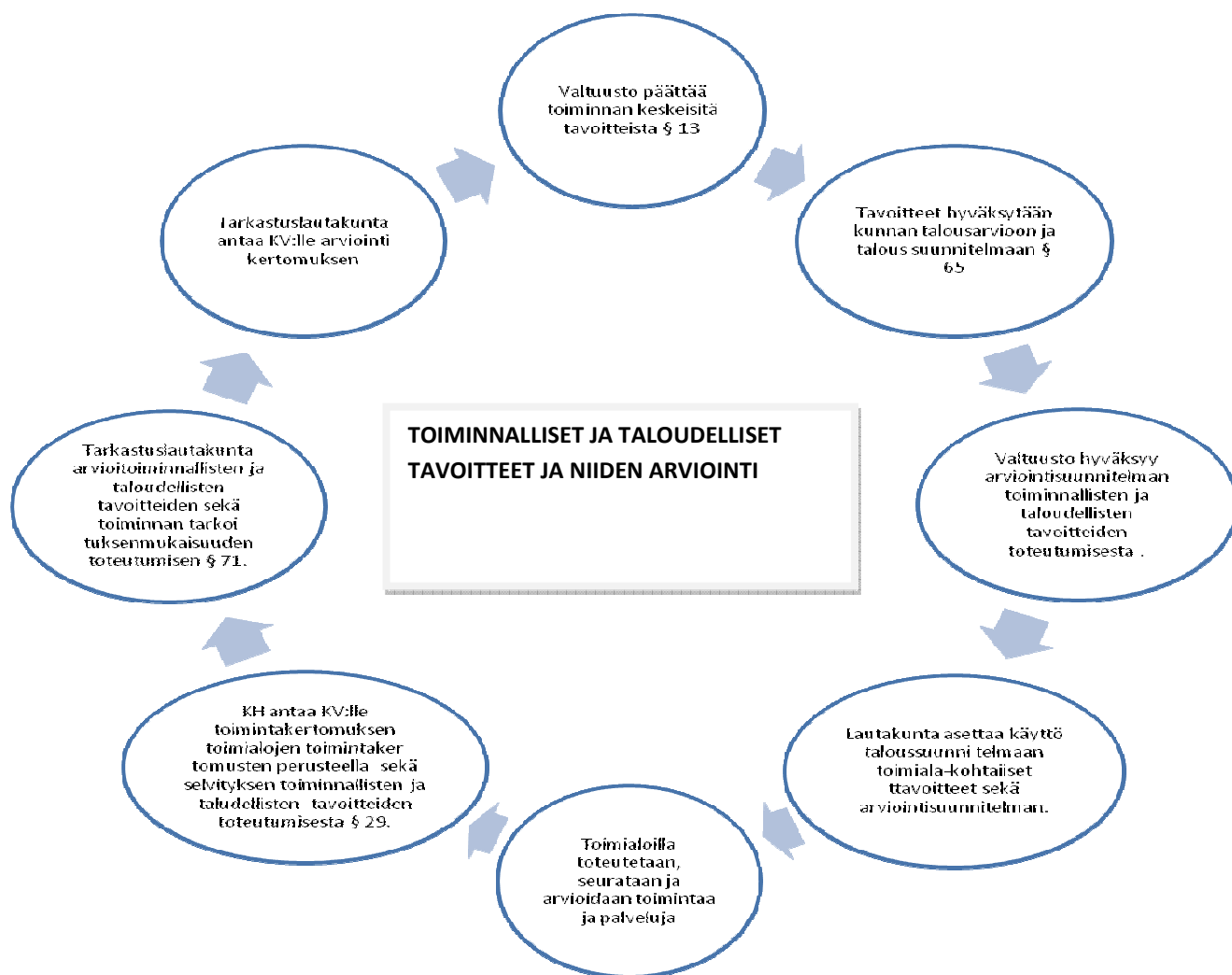
Lasten – ja nuorten kasvua ja kehitystä korjaavat palvelut ovat perhe- ja yksilökohtainen lastensuojelu sekä muut lasten ja perheiden erityispalvelut. Erityispalveluja ovat mm. perheneuvola, psykologipalvelut, lasten – ja nuorisopsykiatrian palvelut, ensi –ja turvakoti, päihdepalvelut sisältäen raskaana olevien palvelut, nuorten ja aikuisten päihdepalvelut ja hoidon ja aikuisten mielenterveyspalvelut sekä väkivallan kohteeksi joutuneiden lasten erityiset tutkimus-, hoito- ja tukitoimet.

Vahvin ennustaja aikuisiän mielenterveysongelmille on altistuminen jo lapsuudessa tai nuoruudessa mielenterveyttä heikentäville olosuhteille. Lasten ja nuorten mielenterveyttä tukevat turvallinen ja toimiva perhe, ihmissuhteet, mielenterveysongelmien ehkäisy, varhainen hoitoon ohjaaminen ja korkeatasoinen hoito. Nämä ovat ratkaisevia hyvinvoinnin luojia lapsuudessa ja nuoruudessa sekä myöhemmin aikuisuudessa. Varhaisen tuen edellytyksenä on, että lasten ja nuorten parissa toimivilla aikuisilla on riittävästi tietoa mielenterveydestä. Liite 4. Yksilö- ja perhekohtainen lastensuojelu. Liite 5. Lasten ja nuorten psykososiaaliset palvelut Wiitaunionissa.

6. SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Valtuustot nimeävät seurantaryhmän, jossa tulee olla viranhaltijaedustus perusturvasta, sivistystoimesta ja teknisestä toimesta. Lisäksi valtuustot nimeävät luottamushenkilöedustajansa keskuudestaan. Kukin seurantaryhmän viranhaltijajäsen vastaa, seuraa ja raportoi ryhmälle oman alansa tiedoista, joiden pohjalta ryhmä raportoi valtuustoille joka vuoden toukokuun loppuun mennessä käsityksensä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta ja sen kehityssuunnasta käyttäen apunaan lapsitiedon mittaristoa (Liite 6: Lapsitiedon mittaristo).

ARVIOINTIPROSESSI KUNTALAIN MUKAAN

Lähde: Sundqvist & Lovio, toim. 2006. Suositus arvioinnista kuntien valtuustoille: perustelut ja täsmennykset, Suomen Kuntaliitto

7. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET VALTUUSTOKAUDELLE 2013 - 2016

Seuraavilla kolmella toimenpidekokonaisuudella edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia kaikissa kolmessa kunnassa. Keskeinen ajatus on, että ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä lisätään. Suunnitelman sisältö, kehittämistoimet ja voimavaraehdotukset on otettava huomioon laadittaessa kuntalain (L365/1995) mukaista kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa eri vuosille.

7.1 TURVALLINEN KASVUYMPÄRISTÖ

TAVOITE	TOIMENPIDE	AIKATAULU	VASTUUTAHO	VAIKUTTAVUUS
Viihtyisä asuminen	Tarjolla riittävä määrä perhekoon mukaisia, hyväkuntoisia asuntoja	Jatkuvasti	Tekninen- ja ympäristötoimi	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden viihtyvyys ja hyvinvointi lisääntyvät
Turvalliset liikennejärjestelyt	Kysytään lapsilta ja heidän vanhemmiltaan koulujen ja päivähoito yksiköiden lähiympäristön turvallisuudesta	Vähintään kerran valtuustokaudessa	Sivistystoimi, koulujen ja päiväkotien johtajat. Tekninen toimi.	Lisää turvallisuuden tunnetta
Terveellinen ja soveltuva toimintaympäristö	Seurataan sisäilman laatua kouluissa, päivähoito toimintayksiköissä ja harrastustiloissa Ryhmäkokoja vastaavat koulu – ja päivähoitotilat.	Seuranta jatkuvaa, mittaukset tarvittaessa. Puutteet korjataan välittömästi. Vuosittain	Tekninen toimi ja työterveyshuolto sekä esimiehet. Sivistystoimi	Lasten, nuorten ja henkilökunnan sairastavuus vähenee → Hyvinvointi ja viihtyisyys lisääntyvät, taloudellisia resursseja säästyy ----- Viihtyisyys lisääntyy ja levottomuus vähenee

TAVOITE	TOIMENPIDE	AIKATAULU	VASTUUTAHO	VAIKUTTAVUUS
Lasten yksinolon välttäminen, harrastustoiminnan mahdollistaminen ja perheen yhteisen ajan lisääminen.	Otetaan koulu - kuljetuksissa huomioon lasten tosiasiallinen mahdollisuus osallistua koulunpäivän jälkeiseen harrastustoimintaan. Motivoidaan vanhempia tukemaan lasten osallistumista.	Jatkuvasti	Sivistystoimi Perusturva	Lasten ja nuorten parissa työskentelevien työ nuorten hyväksi tehostuu Kolmannen sektorin toiminta lasten ja nuorten hyväksi tehostuu Lasten ja nuorten turvattomuus vähenee ja alueen lapset ja nuoret pääsevät paremmin osallisiksi ohjatusta toiminnasta.
Rauhallinen oppimis- ja hoitoympäristö	Varmistetaan, että kouluissa ja päivähoitopaikoissa on riittävä määrä koulutettua, läsnä olevaa henkilökuntaa	Jatkuvasti	Sivistystoimi	Sopivasti mitoitettu ryhmäkoko on lasta suojaava tekijä → Levottomuus vähenee, viihtyvyys lisääntyy oppiminen tehostuu ja taloudellisia resursseja säästyy
Nuorten mielipiteiden huomioiminen heitä koskevista asioista	Huomioidaan nuorisovaltuuston ja oppilaskunnan toiminta ja ehdotukset, pyydetään nuorisovaltuustolta lausunto lapsia ja nuoria koskevista asioista.	Jatkuvasti	Kaikki hallintokunnat. Myös nuorisovaltuuston ja oppilaskunnan oma aloitteellisuus	Vastuullisuus ja kokemus kuulluksi tulemisesta ja vaikuttamisen mahdollisuudesta lisääntyy

TAVOITE	TOIMENPIDE	AIKATAULU	VASTUUTAHO	VAIKUTTAVUUS
Riittävän hyvä vanhemmuus toteutuu	Järjestetään lapsiperheiden kotipalvelua tarpeita vastaavasti	Jatkuvasti	Perusturva	Perheiden hyvinvointi lisääntyy
	-			
	Palkataan kokoaikaiset lapsiperheiden kotipalvelu työntekijät Pihtiputaalle ja Viitasaarelle.	1.1.2014	Perusturva	Korjaavien palveluiden tarve vähenee
	Palkataan koulu-kuraattori Kinnulaan.	1.1.2014	Sivistystoimi, Kinnula	Nuorten ja vanhempien kuntoutuminen tehostuu ja toimintakyky palautuu
	Palkataan Wiitaunionin alueelle toimintaterapeutti	1.1.2014	Perusturva	→ Taloudellisia resursseja säästyy
	Palkataan psykologi Wiitaunionin alakouluille	1.1.2014	Sivistystoimi	
Vahvistetaan lasten ja nuorten kasvua omassa perheessään.	Vahvistetaan lapsi – perheille suunnattujen palvelujen tavoitettavuutta.	Jatkuvasti	Kaikki hallintokunnat	Korjaavien palvelujen käyttö vähenee.
	Vahvistetaan kotiin tehtävää työtä.			Inhimillinen hyvinvointi lisääntyy.
	Vahvistetaan asiakkaiden osallisuutta asiakkaina ja palvelujen arvioijina.			

LIITTEET

1. Koulun tukitoimet – ja muodot
2. Wiitaunionin liikuntastrategia.
3. Varhainen tuki ja lastensuojelu
4. Yksilö - ja perhekohtainen lastensuojelu
5. Lasten ja nuorten psykososiaaliset palvelut Wiitaunionissa
6. Lapsitiedon mittaristo

LÄHDELUETTELO:

Kouluterveyskysely 2011. Kuntaraportti /Kinnula.

Kouluterveyskysely 2011. Kuntaraportti /Pihtipudas.

Kouluterveyskysely 2011. Kuntaraportti / Viitasaari.

Talousarvion toteutumavertailu vuodelta 2012 / Kinnulan kunta.

Talousarvion toteutumavertailu vuodelta 2012 / Pihtiputaan kunta.

Talousarvion toteutumavertailu vuodelta 2012 / Viitasaaren kaupunki.

Perusturvan ja sivistystoimen tilastot vuodelta 2012 / Kinnula, Pihtipudas, Viitasaari.

Pulkkinen, L. & Launonen, L 2005. Eheytetty koulupäivä: Lapsilähtöinen näkökulma koulupäivän uudistamiseen.

Rousu, Sirkka 2008. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinta kunnissa. Opas lakisääteisen suunnitelman laadintaan. Osa 1. Suunnitelma valmistelu. Lapsi ARVI – julkaisuja. Suomen Kuntaliitto. Painettuna 2. painos 2009.

Rousu, Sirkka 2009. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinta kunnissa. Opas lakisääteisen suunnitelman laadintaan. Osa 2. Suunnitelman seuranta ja arviointi. Lapsi ARVI – julkaisuja. Suomen Kuntaliitto. Sisältää myös ehkäisevän työn jäsenyyksen, arki – ja kokemustietolomakkeiston. Lapsitiedon mittaristo kunnille.

Holma, Tapio 2009. LapsiARVI-kriteerit – perusvaatimukset lastensuojelupalvelujen laadulle. Opas laadun arviointiin ja kehittämiseen. LapsiARVI-julkaisuja. Suomen Kuntaliitto.